

Til Rættarnevnd Lögtingssins

Um lögtingsmál 129/2018: Uppskot til lögtingslóg um elektriskan útbúnað, elektriskar innleggingar og elektrískt tilfar (Eltrygdarlógin)

Sp/f Vindrøkt hefur gjøgnumgingið lógaruppskotið í lögtingsmáli 129/2019 í mun til viðurskifti, ið hava týðning fyri Sp/f Vindrøkt sum aktør á framleiðsluøkinum innan elorku.

Felagið vil loyva sær at koma við hesum viðmerkingum til uppskotið:

Fyrst er at siga, at sum framleiðari av elorku og sum rættindahavari og aktørur innan elframleiðsluøkið er tað átalvert, at Vindrøkt, sum beinleiðis verður rakt av pørtum av uppskotinum, ikki er hoyrt um lógaruppskotið, áðrenn hetta er lagt fyri Løgtingið.

Yvirskipað er at siga, at sum rættindahavari, brúkari og loyvishavari mótmælir Vindrøkt og mælir lögtinginum staðiliga frá at samtykkja eitt lógaruppskot við víttfevnandi ognartøkuheimild til Eltrygdarmyndugleikan. Talan er sum kunnugt um heimild í uppskoti at kunna taka annan manns ogn at lata víðari til ávísan framleiðara av elorku, sí § 33.

Á elframleisluøkinum er kapping sambært Elveitingarlógini, men skal eltrygdarmyndugleikin meir ella minni frítt kunna ognartaka privata og almenna festijørð at lata ávísam umsøkjara, so verður kappingin skeiklað og sett til vikis í mun til tað virksema, sum er í dag. Hetta er hvørki neyðugt ella rímligt stig at taka við einum lógaruppskoti sum hesum.

Ongastaðni í uppskotinum er heldur víst á neyðugu og tungtvingandi orsøkirnar til at varðveita og enntá víðka hesa ognartøkuheimild.

Tað tykist hartil undarlig og bakvent í einari eltrygdarlóg um gerð og rakstur av elektriskum útbúnaði, elektriskum innleggingum og elektriskum tilfari og eftirlit við hesum, tvs. ein lóg, sum primert er ein lóg við trygdarásetingum og øðrum tekniskum ásetingum, at hava víttfevnandi heimild til at ognartaka ávíst lendi til ein umsøkjara, sí § 33.

Sambært almennu viðmerkingunum er talan um, at tá almannagagnið krevur tað, kann verða ognartikið til eisini privatar vinnurekandi, tvs. til at fremja eina verkætlan, sum elveitingarmynduleikin ynskir at fremja.

Neyvari tretir fyri at nýta hesa víttfevnandi heimild eru ikki í § 33. Onki er nærri ásett um ítøkiligu viðgerðina av einum ognartøkumáli og hvat skal til fyri at kunna ognartaka, annað enn at almannagagnið krevur tað. Onki er ásett um, hvør umsøkjarin er ella kann vera, um onnur loyvi (sum kunnu verða tíðaravmarkað) skulu verða fingin fyrst v.m. Hetta er ikki nøktandi – serliga ikki tá tað er ein sannroynd, at kapping longu er um ymisk øki/lendi kring landið – privat sum alment, og at myndugleikin tí við slíkari ognartøkuheimild eftirfylgjandi vil blanda seg beinleiðis í hesi viðurskifti hjá privatum o.ø.

Gamaní er ein minni víttfevandi ognartøkuheimild í galdandi Sterkstreymslóg, og gamaní hefur danska eltrygdarlógin (sum uppskotið helst tekur støði í) eisini ognartøkuheimildir, men elframléiðsla og loyvisviðurskifti hjá framleiðarum eru generelt regulerað í Elveitingarlógini.

Sambært Elveitingarlóginini gevur elveitingarmyndugleikin umsøkjara loyvi til framleiðslu, setir krøv til framleiðslu, prís v.m. og skuldi ein ognartøku heimild verið at taka privata og aðra ogn til ein umsøkjara, sum vil framleiða elorku, so er tað meira upplagt, at tað var í Elveitingarlógini, at slík heimild var, heldur enn í eini tekniskar í lóg um eltrygd. Enn meira er hetta galdandi, um heimildin at ognartaka m.a. skal vera fyri at fremja verkætlanir, ið elveitignarmyndugleikin ynskir at fremja, sí almennu vðmerkingarnar í uppskotinum.

§ 33 í uppskotinum, sum tekur støði í galdandi § 19, má metast alt ov víttfevandi orðað. Hetta er tí, at talan er um, at umsøkjari, tvs. eisini privatúr aktørur, kann venda sær til landsstýrið við umbøn um, at ognartøka av annars ogn verður sett í verk til fyrimuns fyri umsøkjara og verkætlan hansara.

Tá skulu serstakliga góðar orsökir til at seta í verk ognartøku, og eru avtalur gjørdar, virkseml í gongd ella undir fyrireiking á ognini, ið umsøkjari hefur kannað sær og vil hava landsstýrið at ognartaka sær, so er hvørki neyðugt ella rímligt, at fara undir ognartøku. Hesum tekur uppskotið ikki hædd fyri, eins og uppskotið ikki nágreinar, hvørjar treytir skulu verða loknar fyri at fara undir ognartøku, annað enn at hetta skal vera neyðugt.

Tað er ikki nøktandi, at uppskotið ikki tekur hædd fyri slíkum grundleggjandi viðurskiftum. Hetta er serliga galdandi, tá uppskotið verður lagt fram í eini tíð, har kapping er komin á elframléiðsluøkinum, har eigara og brúkarar av lendi bjóða seg fram, har íttøkiligar verkætlanir eru undir fyrireiking kring landið, men har landsstýrið nú við uppskotinum vil tryggja sær at kunna steðga hesum og taka lendi av viðkomandi fyri at lata til onnur. Í so máta eru viðurskiftini grundleggjandi broytt síðan Sterkstreymslógin kom í gildi, og tørvurin hjá myndugleikanum at kunna tríva inn, tá kapping er og skal vera, er munandi minni í mun til at ognartaka lendi.

Í hesum sambandi er eisini viðkomandi at geva ans, at ásetingarnar um endurgjald bara fevna um eigara og brúkara. Harvið er altit ikki tikið til rættindahavara á einum øki, ið kann koma undir ognartøku og endurgald til slíkar og aðrar avtalupartar, ið hava sett pening til, fyrireikað verkætlanir v.m., men sum við einari ognartøku missa hesar íløgur. Um lóggivið verður um at ognartaka, tá lóggevari er vitandi um slíkar rættindahavara, so er ikki minni enn rímligt, at hædd verður tikin fyri endurgjaldi til hesar, um teir verða fyri inntrivi via ognartøku.

Generelt tykist eisini undarligt og óneyðugt, at uppskotið ikki kann virða vanliga mannagongd fyri útvegan av lendi, tvs. at leiga ella keypa frá privatum og á sama hátt viðvíkjandi festijørð, ið kann verða leigað ella keypt frá Búnaðarstovuni eftir reglunum í lógini um landsjørð. Hví tað er neyðugt við ognartøkuheimildini og enntá einari víðkaðari heimild, sæst ikki í uppskotinum. Tá ognartøkuheimildin okkum kunnugt ikki hefur verið nýtt higartil, má spurnartekin setast við, um hetta yvirhøvdur er skynsamt ella neyðugt.

Elnevndin, sum er mannað við umboði frá m.a. SEV, verður við uppskotinum nærum einaráðandi innan lógarþingið. Tað er serliga óheppi tá um ummæli av umsóknum eftir § 33 ræður, tí SEV er framleiðari, møguligur umsøkjari og kappingarneyti innan elframleiðslu. Tá ber illa til at varðveita gegni tá umsóknir frá øðrum, ella frá SEV, skulu viðgerðast. Hetta talar tí fyri, at umhugsa heimildina í § 33 og í tí sambandinum eisini samansetingina av Elnevndini í slíkum málum.

Sum nevnt mótmælir Vindrøkt, at myndugleikin skal hava og fáa fleiri ognartøkuheimildir sambært uppskotinum. Er ikki undirtøka fyri hesum, so verður viðvíkjandi gildiskomu mælt til, at um ikki alt uppskotð verður útsett at koma í gildi í 4-5 ár, so kann § 33 undir ongum umstøðum koma í gildi fyrr enn í 2025, sum vil verða hóskandi skiftistíð. Aðramáta er vandi fyri, at myndugleikin við nýútvegaðum heimildum vil kunna gera inntriv í lendi og aktuelt virksemi hjá verandi aktørum, har aktørar hava fyrireikað framleiðsluverkætlanir og gjørt avtalur. Slíkum inntrivum ella heimild fyri inntrivum í verandi virksemi v.m. er grundarlag ikki fyri, eins og hetta hvørki er neyðugt ella rímligt.

Alternativt má § 33 umorðast, soleiðis at ognartøkuheimildin í ongum føri kann fevna um lendi, har aktørar innan orkuframleiðslu hava fyrireikað verkætlanir ella gjørt avtalur v.m.

At enda skal verða viðmækt, at sambært § 28, stk. 4 í uppskotinum er tann kærurættur, sum er í galdandi § 14, stk. 3, strikaður. Sostatt elvir uppskotið til, at tað ikki longur kann verða kært til hægri fyrisitingarmyndugleika um eina avgerð, sum Elnevndin hevur tikið um endurgjald.

Í mun til rættartrygd og vanliga rættin til altíð at kunna kerafyrisitingarliga avgerð til hægri fyrisitingarmyndugleika er slík broyting ikki í lagi. Tá onki framgongur av lógaruppskotinum um, hvørjar umráðandi orsøkir eru til slíka avmarking, so er eingin orsøk til at taka hesa broyting við.

Tórshavn, tann 30. apríl 2019

Vegna Sp/f Vindrøkt

Jóhan í Niðristovu, stjóri